

UMEÅ UNIVERSITET

Pedagogiska inriktningar i förskolan

Varför vårdnadshavare väljer
Waldorf- och Montessoriförskolor till sina barn.

Linnéa Andersson

Examensarbete, 15 hp

Förskolläraryrket, 210 hp

Ht 2018

Sammanfattning

Syftet med denna rapport är att ta reda på varför man väljer en Waldorf- eller Montessoriförskola till sina barn och vilka faktorer som påverkar det valet. Under forskningsarbetets gång har vårdnadshavare till förskolebarn som är placerade inom de valda pedagogiska inriktningarna intervjuats. De två olika verksamheterna har även blivit observerade för att få en bättre inblick vilket har medfört en större förståelse under intervjuerna med vårdnadshavarna. Rapporten ger en inblick i hur 6 vårdnadshavare har resonerat inför sina val av Waldorf- och Montessoriförskolor, hur de känt under barnets tid på förskolan och hur de tänker kring framtiden. Resultatet av vårdnadshavarnas tankar och uppfattningar ställs tydligt upp och sammanfattas för att läsaren ska få en översiktlig bild av helheten. De slutsatser man kan dra av denna rapport är att de vårdnadshavare som hade en personlig koppling till de pedagogiska inriktningarna var generellt sätt mer kunniga än de vårdnadshavare som inte hade någon personlig koppling till de pedagogiska inriktningarna. Rapporten belyser de personliga kopplingarna gällande vårdnadshavarens egen skolgång, bekantas val av förskola och vårdnadshavarens eget yrke.

Sökord: Förskola, Montessori, Pedagogik, Val, Vårdnadshavare, Waldorf.

Innehållsförteckning

INLEDNING	1
SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	1
BAKGRUND	2
WALDORFPEDAGOGIK	2
MONTESSORIPEDAGOGIK	3
TIDIGARE FORSKNING OM DE TVÅ PEDAGOGISKA INRIKTINGARNA	5
WALDORF	5
MONTESSORI	5
OLIKA BAKOMLIGGANDE FAKTORER KRING VÅRDNADSHAVARES VAL AV FÖRSKOLA	5
METOD	7
METODVAL	7
URVAL	7
DATAINSAMLING	7
DATABEARBETNING OCH ANALYS	8
ETISKA RIKTLINJER	8
TROVÄRDIGHET OCH ÄKTHET	8
METODDISKUSSION	9
RESULTAT	10
WALDORFPEDAGOGIK	10
VARFÖR VÄLJER VÅRDNADSHAVARE WALDORFFÖRSKOLOR?	10
VILKA FÖRDELAR UPPLIVER VÅRDNADSHAVARE ATT VALET AV WALDORFFÖRSKOLAN HAR FÖR DERAS BARN?	10
VILKA NACKDELAR UPPLIVER VÅRDNADSHAVARE ATT VALET AV WALDORFFÖRSKOLAN HAR FÖR DERAS BARN?	11
MONTESSORIPEDAGOGIK	11
VARFÖR VÄLJER VÅRDNADSHAVARE MONTESSORIFÖRSKOLOR?	11
VILKA FÖRDELAR UPPLIVER VÅRDNADSHAVARE ATT VALET AV MONTESSORIFÖRSKOLAN HAR FÖR DERAS BARN?	12
VILKA NACKDELAR UPPLIVER VÅRDNADSHAVARE ATT VALET AV MONTESSORIFÖRSKOLAN HAR FÖR DERAS BARN?	12
SAMMANSTÄLLNING AV RESULTAT	12
ANALYS	17
VARFÖR VÄLJER VÅRDNADSHAVARE WALDORF- ELLER MONTESSORIFÖRSKOLOR?	17
VILKA FÖRDELAR UPPLIVER VÅRDNADSHAVARE ATT VALET AV WALDORF- ELLER MONTESSORIFÖRSKOLAN HAR FÖR DERAS BARN?	18
VILKA NACKDELAR UPPLIVER VÅRDNADSHAVARE ATT VALET AV WALDORF- ELLER MONTESSORIFÖRSKOLAN HAR FÖR DERAS BARN?	18
DISKUSSION	19
VÅRDNADSHAVARES VAL	19
EGEN KUNSKAP I RELATION TILL VÅRDNADSHAVARES VAL	19
FÖRDELAR	19
NACKDELAR	20
LIKHETER	21
SKILLNADER	21
REFERENSLISTA	22

BILAGA 1: MISSIVBREV

BILAGA 2: INTERVJUGUIDE

Inledning

Vårdnadshavare gör inte tillräckligt med efterforskning inför valet av förskola till deras barn! (Sundell & Bennet, 1992)

Sundell och Bennet (1992) anser utifrån deras studie att alldeles för få vårdnadshavare väljer förskola utifrån barnets behov, vilket enkelt kan förklaras med att de saknar kunskap. De kunde se tre styrande faktorer i deras studie som alla hade kopplingar till den sociala samhörigheten och vårdnadshavares umgängeskrets.

Anledningen till att det finns olika pedagogiska inriktningar är att det förekommer olika teorier om och synsätt på barns utveckling. Däremot har alla samma läroplan (Skolverket, 2016) att följa, men metoderna för att nå dessa läroplansmål skiljer sig längs vägen. Rapporten kommer att lägga stor vikt vid vårdnadshavares tankar kring deras upplevelser av Waldorf- och Montessoripedagogiken. Tanken är inte att jämföra vilken pedagogisk inriktning som är bättre än den andra, då det helt beror på vilket synsätt man har på sitt barns utveckling, utan att öka kunskapen och ge en större förståelse för vad dessa pedagogiska inriktningar betyder.

Valet av Waldorf- och Montessoripedagogik grundar sig i att det är två olika pedagogiska inriktningarna som fått ett starkt fäste i förskolan (Lika – men ändå så olika, 2012) och intresset väcktes när jag insåg hur lite jag som förskollärostudent faktiskt visste om dessa pedagogiska inriktningar men framförallt vad dem innebär i förskolans verksamhet. Det gick vidare till att jag ville ta reda på varför man väljer dem och jag hoppas att denna rapport kan bidra till att vårdnadshavare får upp ögonen för att det finns fler alternativ när det kommer till deras barns förskola och att de lättare hittar den pedagogik och det synsätt som passar dem.

Syfte och frågeställningar

Syftet med denna rapport är att belysa faktorer som påverkar vårdnadshavares val av Waldorf- och Montessoriförskolor.

- Varför väljer vårdnadshavare Waldorf- eller Montessoriförskolor?
- Vilka fördelar respektive nackdelar upplever vårdnadshavare att valet av Waldorf- eller Montessoriförskolan har för deras barn?
- Vilka eventuella likheter och skillnader finns det mellan vårdnadshavares val av de olika pedagogiska inriktningarna?

Bakgrund

Bakgrunden kommer introduceras genom att den noggrant går igenom de olika pedagogiska inriktningarna, vem som har grundat de och vad de går ut på under respektive rubrik. Sedan presenteras tidigare forskning kring varför man som vårdnadshavare väljer att placera sitt barn i någon av de olika pedagogiska inriktningarna för att det tydligt ska kunna kopplas tillbaka till både syftet och frågeställningarna.

Waldorfpedagogik

Waldorfbildningen bygger på antroposofi, som uttryckligen betyder mänsklig visdom eller visdom om människan (Dahlin, 2007). "Antroposofi är en kunskapsväg som vill leda det andliga i människans väsen till det andliga i världssalltet" sa Rudolf Steiner (Ritter, 1997, s. 24). "Antropos" betyder människa och "sofi" betyder vishet. Antroposofin kan med andra ord beskrivas som "läran om hur människor ska finna sin rätta väg. Den väg som bygger på vishet i ordets djupare mening" (Gedin & Sjöblom, 1995). Rudolf Steiner använde sig utav antroposofin när han grundade waldorfpedagogiken, han ansåg att genom den antroposofiska synen fick man en bredare syn på livet och människan. Han menar att det ger en mer komplett världsbild och en helhetssyn på livet och människan om man kan se det som är "osynligt" genom att fokusera på både det andliga och materiella. Han ansåg även att det breddade ens synfält när det kommer till svårösta problem, om man sökte på andra plan (det själsliga och andliga planet) och försökte ta reda på den bakomliggande orsaken istället för att fokusera på det fysiska. Den antroposofiska synen på människan är inte bara som en fysisk varelse, utan även som en själslig och andlig varelse. Man blir heller aldrig färdiglörd kunskapsmässigt, utan det är en livskunskap med ett livslångt forskande (Ritter, 1997).

Waldorfpedagogiken finns där för alla människor oavsett ålder säger Liebendörfer (1997), han menar att pedagogiken utgår från människans utveckling och att man vill väcka de djupt liggande förmågorna som människan har. Det som kännetecknar en Waldorf förskola är utformandet av barnens miljö, både ur ett inre och yttre perspektiv. Man försöker på ett omsorgsfullt sätt skapa en miljö som bidrar till en harmonisk utveckling och ger en känsla av hemma. Något som är typiskt för en Waldorf förskola är naturmaterialet, varma färger och gärna laserade väggar (Liebendörfer & Liebendörfer, 2013). Man arbetar med få leksaker och lägger stort fokus vid vårdandet av leksakerna så de ska kunna vandra vidare till nästa barngrupp och skapa en egen historia.

Två av grundstenarna i waldorfpedagogiken är rytm och form, något som pedagogerna på förskolan börjar redan i tidig ålder med barnen. Exempelvis fasta tider, dagsscheman och veckoscheman så barnen får en tydlig överblick om vad som ska ske, vilket då ska bidra till ett lugn. Liebendörfer (1997) förtydligar att i waldorfpedagogiken försöker man tilltala barnens känslor genom att ge dem upplevelser som bidrar till glädje och värme. Upprepning är en viktig del i barnens utveckling och i Waldorf arbetar man mycket med sagor, ramsor, sånger och lekar, något som pedagogerna upplever att barnen känner glädje inför. Igenkänningsfaktorn när man upprepar samma saga flera dagar i rad är uppskattad även av de större barnen. Det är inte bara upprepning av sagor och böcker som äger rum i förskolan, det är även upprepning av vad pedagogerna gör, därför är det viktigt att man är en bra förebild. "Barn gör inte som vi säger utan som vi gör" menar Liebendörfer (1997).

Lek och rörelse är två andra grundstenar som visar sina tydliga spår i pedagogiken. Här vill man att barnen ska få en bredare kunskap om hur världen fungerar genom sin fantasifulla lek. Förhoppningsvis bär barnen med sig alla dessa upplevelser livet ut. Rudolf Steiner som är grundaren till waldorfpedagogiken anser att det är i den här perioden i livet som vi kopplar våra minnen till sinnesintryck och sinnesupplevelser av diverse slag (Liebendörfer, 1997).

Varje uppfostran är självuppfostran, och vi är egentligen som lärare och uppfostrare bara omgivningen för barnet som uppfostrar sig självt. Vi måste skapa den gynnsamma miljön, för att barnet därigenom med hjälp av oss kan fostra sig så, som det genom sitt innersta öde måste fostra sig - Rudolf Steiner (Liebendorfer & Liebendorfer, 2013, s.9)

Under barnens första sju år ligger utvecklingsfasen som grund till mycket av det som de sedan bär med sig resten av livet (Widmark, 2008). Barnen tar åt sig av både det synliga men även av det osynliga. Exempelvis tankar och känslor. Barn påverkas av det som vuxna gör i deras närhet, vilket har en inverkan på hur deras kroppsliga organ formar sig. Utgestaltningen är enligt Steiners människokunskap slutförd vid sjuårsålder. Sedan är det bara tillväxten som fortsätter. I waldorfpedagogiken vill man att barn ska få vara barn och att de inte ska behöva stressa in i vuxenlivet allt för tidigt. En förhoppning de har är att när barnen tänker tillbaka på sin tid på förskolan ska det komma upp minnen som förmedlar känslan av glädje, skratt, värme och dofter (Liebendorfer, 1997). Barn anses vara redo för den formella skolgången när de har blivit sju år gamla men däremot anser man inte att barnen är redo för självständigt tänkande och dömande förrän de är tolv år. Ofta är det en och samma klasslärare som undervisar i alla ämnen och därmed följer klassen från första klass till åttonde klass. Tanken med det är att skapa en relation som kan växa och med tiden får barnen en känsla av samhörighet och solidaritet, både på ett individuellt plan med läraren och på ett gemensamt plan med klassen. Detta är en viktig social och moralisk aspekt av Steiner Waldorfpedagogik (Dahlin, 2010). I många Waldorfskolor är det även vanligt att klassen betraktas som en enhet (Goldshmidt, 2017).

Montessoripedagogik

Maria Montessori är grundaren till Montessoripedagogiken, en pedagogik som bygger på barns behov i olika skeden av livet. Det är den enda pedagogiken som bygger på barns psykiska utveckling. Oavsett vart i världen hon befann sig kunde Maria Montessori se genom sina observationer att barn visade ett behov av att bygga upp sig själva och bli självständiga. Att hennes pedagogik är spridd över hela världen är också en av anledningarna till att montessoripedagogiken är lika stark nu som den var då (Skjöld Wennerström & Bröderman Smeds, 2008). Holland, Indien, Mexico, England och USA är länder som tagit åt sig starkt av montessoripedagogiken. Holland är också det land som montessoripedagogiken har haft störst inflytande i den statliga läroplanen (Hedlund, 1996).

Under sina observationer upptäckte Maria Montessori att barnen kunde välja själva, att de hade en otrolig förmåga till koncentration när de gjorde något som intresserade dem. De uppskattade ordning och meningsfulla aktiviteter samt att känslan av värdighet växte fram hos barnen när de själva fick välja aktivitet och sitta med den aktiviteten efter egna önskemål. Maria Montessori hade ett stort förtroende för barns förmåga och intelligens, något som genomsyrar verksamheten i montessoriförskolorna. Detta är bara några av alla kännetecken för den montessoripedagogik som vi ser i förskolans verksamhet idag (Skjöld Wennerström & Bröderman Smeds, 2008). Maria Montessori ansåg även att barn, med rätt pedagogik, skulle kunna bli fulländade människor (Vallberg Roth & Månsson, 2011).

Maria Montessori ansåg att alla barn följer samma allmänmänskliga utvecklingsplan, både när det kommer till den fysiska och den psykiska utvecklingen. Utvecklingen sker alltid i en bestämd ordning, exempelvis sitta – krypa – gå – springa. Även om utvecklingsplanen var allmän så menade hon att alla följer den men på sitt egna sätt. Skjöld Wennerström & Bröderman Smeds (2008) förtydligar däremot att varje utvecklingssteg bestäms av den inre mognaden och kan inte påskyndas. Något man istället kan göra är att vara uppmuntrande, ge dem rätt miljö och stimulans för att utvecklas vidare. När barnet sedan har lärt sig något, vill de upprepa detta tills de behärskar den färdigheten. Men det tar inte slut där, när de har behärskat det de precis lärt sig kommer de att gå vidare till nästa utmaning och upprepa de olika stegen tills de behärskat

även den färdigheten och så fortsätter det. Det man inte får glömma och som montessoripedagogiken anser vara en viktig beståndsdel är att barnet ska få ägna sig åt den aktuella färdigheten så länge barnet anser sig behöva det. I montessoriförskolan stödjer man detta genom att anpassa miljön efter barnen, exempelvis är hyllor med material och krokare i hallen på barnens höjd och redskapen samt möbleringen är storleksanpassade. Det finns även utrymme och potential för barnen att röra sig fritt. Pedagogerna finns där som ett stöd och tar en mer observerande och lyhörd roll, så de kan ge barnen vad de behöver för att ta sig vidare i sin utveckling.

Barn är ständigt sysselsatta och lär sig genom lek och rörelse, menar Skjöld Wennerström & Bröderman Smeds (2008). När man rör vid något och skapar med händerna ökar barns förståelse för vad de ska lära sig. Detta gäller även koncentrationsförmågan och det är därför som montessoriförskolorna arbetar med konkreta material i sin verksamhet. Maria Montessori ansåg att denna metod var livsviktig då hjärna, sinnen och muskler utgjorde en helhet för lärandet. Hon kallade händerna för själens verktyg och intelligensens instrument.

Frihet är ett begrepp som montessoripedagogiken är känd för. Skjöld Wennerström & Bröderman Smeds (2008) nämner några av alla begrepp som montessoripedagogiken strävar efter. Rörelsefrihet, valfrihet, frihet i tid, frihet att tala, frihet från tävlan, frihet från press och tvång, frihet från fara, frihet att växa och sist men inte minst frihet att älska och bli älskad.

Hedlund (1996) berättar att montessoriförskolor alltid har åldersblandat utifrån avsikten att de äldre barnen "växer" när de får visa de yngre vad de kan och de yngre har ett behov av att se upp till någon som är äldre. En viktig grundsten i montessoripedagogiken är att barnen själva ska få ha inflytande utifrån deras intressen och behov. I montessoriverksamheten är barnen ofta uppdelade i grupper när de leker och arbetar, men det är inte läraren som bestämmer gruppens sammansättning och antalet barn. Därför kan barnen själv bestämma vilka de vill samarbeta med utifrån exempelvis kunskapsnivå eller intresse, oavsett ålder. Montessoripedagogiken går ut på att se varje enskilt barns behov, därför är det viktigt att miljön är väl förberedd och att pedagogerna är inställda på att individrelatera (Hedlund, 1996). Traditionellt siktar sig montessori till barn från 3 års ålder och uppåt, men under senare år har engagemanget blivit större och allt fler montessoriförskolor tar nu emot barn under 3 år (Ritchey, 1995).

Barn som gått i montessoriförskolor har tillbringat lång tid med praktiska och sinnestränade övningar, vilket hjälper till att träna koncentrationsförmågan menar Hedlund (1996). Därför är det en fördel om man går från montessoriförskola till montessoriskola, men det är inget måste. Barn som gått montessoriförskola är då vana med friheten, ansvaret, valmöjligheterna, lärarens roll och materialet, men mycket av förskole materialet finns även tillgängligt på lågstadiet vilket kan underlätta för barnen som inte har gått montessori innan. Men tvärtom då? Från montessoriförskola till "vanlig" skola? Hedlund (1996) anser att det helt beror på lärarens inställning till varje enskild montessorielever. I dessa fall är det viktigt att den mottagande läraren är lyhörd i sitt bemötande men samtidigt tydlig med sitt egna arbetssätt samt tar in informationen som montessoripedagogen kommer med på ett värdigt sätt – det gäller trots allt barnets utveckling och lärande.

Skjöld Wennerström & Bröderman Smeds (2008) menar att idag uppmuntrar man vårdnadshavare att aktivt välja en förskola som på bästa tänkbara sätt tillvaratar barnets intressen och främjar dess utveckling. De förtydligar även att montessoripedagogiken passar alla barn, men inte alla vuxna. Därför ska man leta efter en förskola som har liknande värderingar som en själv. Om man anser att barnen är tomma skal som ska fyllas med kunskap, ska man inte söka sig till en montessoriförskola. Det är viktigt att man delar samma syn på barn som Maria Montessori om man ska placera sitt barn i en förskola som kommer utöva det synsättet, annars kommer barnet uppleva en verklighet hemma och en verklighet på förskolan, vilket barnen kan uppleva som dubbla budskap och frustrerande.

Tidigare forskning om de två pedagogiska inriktningarna

I denna del kommer tidigare forskningen kring de två pedagogiska inriktningarna och vilka olika bakomliggande faktorer det finns kring vårdnadshavares val av förskola att presenteras.

Waldorf

Bo Dahlin, professor vid Karlstad universitet, ser utmaningar med Waldorfpedagogiken och läroplanen. De första sju åren ligger fokuset på kroppen, att få utveckla sin grov- och finmotorik tillsammans med en rytm. Man arbetar mycket med rytmiska lekar och Waldorfs egen rörelsepedagogik eurhythmi används. I Waldorfpedagogiken ska barnen omges av en positiv atmosfär där fantasin har en stor betydelse. Det innebär med andra ord att man "skyddar" barnen från kognitiva utmaningar som skriftspråk, matematik och tydliga mål (Larsson, 2012b). Barnen får istället muntliga berättelser, tillgång till naturen och leksaker som bidrar till den fria fantasin. Tanken grundar sig i att det sker en stark biologisk växtkraft hos barnen de första åren, därför vill man inte ägna för mycket tid åt kognitivt arbete då det kan påverka den fysiska utvecklingen. Varje Waldorfförskola är fristående och för att driva en sådan förskola vill man att majoriteten på verksamheten ska vara utbildade inom Waldorfpedagogik samt att man ska grunda sin verksamhet i Rudolf Steiners pedagogik (Larsson, 2012b). Bo Dahlin menar här att flera av Steiners teorier går emot läroplanen som finns idag, exempelvis läroplansmålen "förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar intresse för skriftspråk samt förståelse för symboler och deras kommunikativa funktioner" och "förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin förmåga att använda matematik för att undersöka, reflektera över och pröva olika lösningar av egna och andras problemställningar" (Skolverket, 2016, s 10). Bo Dahlin ser detta som ett dilemma och vet inte hur Waldorfförskolorna löser det i deras verksamhet. Han känner dock att om alla i slutändan ändå tvingas använda samma pedagogik, vad finns det då för mening med att välja förskola till sina barn? (Larsson, 2012b).

Montessori

Christina Gustafsson, professor i pedagogik vid Uppsala universitet, ser gärna att man utvecklar nytt material inom Montessoriförskolorna. Maria Montessori tog fram en pedagogik som grundar sig i frihet, självverksamhet och individualisering. Det innebär att barnet själv väljer vad den vill arbeta med och hur länge. I montessoripedagogiken är materialet en central del och då man enbart har en uppsättning av vardera material får barnen även lära sig att vänta på sin tur (Larsson, 2012a). Man arbetar även en del med bokstäver, ordklasser och matematik som har en stor betydelse i läroplanen. För att bli en godkänd Montessoriförskola krävs det att man har en tredjedel av personalen som är utbildad inom montessori, att man har den förberedda miljön, att det fria valet appliceras och att det finns möjlighet till 2-3 timmars självständigt arbetspass för barnen. Det finns de som hävdar att om man inte har alla dessa delar, då kan man inte använda sig utav montessorimaterialet eller utöva montessoripedagogiken (Larsson, 2012a). Christina Gustafsson tror snarare att varje enskild pedagogs förmåga spelar den största rollen. Hon förtydligar däremot att hon inte ser något fel med att man har olika pedagogiska inriktningar, men att det hjälper om man är öppen för samhällets utveckling och följer den. Därför ser Christina att man bör utveckla nytt material utifrån de principer man arbetar efter då den nya generationens montessoripedagoger tar över. Hon tror inte att en hundra år gammal tradition kan växa om man inte provar den mot dagens utveckling och samhälle (Larsson, 2012a).

Olika bakomliggande faktorer kring vårdnadshavares val av förskola

Eftersom fristående skolor inte är jättevanligt i Sverige innebär det att informationen om dem är svårare att finna. Vid en tidigare undersökning (TEMO, 1993; Demoskop, 1995) har man sett att massmedia som informationskälla för vårdnadshavare har minskat. Det är inte den källan som är avgörande i deras val. Vårdnadshavare inhämtar informationen på olika sätt men man har sett att ryktet spelar stor roll säger Damgren (2002). Kjellman (2001) menar att ett gott rykte var om skolan var lugn och stabil. Ryktet blir ofta startskottet för vårdnadshavaren att söka mer

information. Man kan konstatera att vårdnadshavare som väljer en friskola har ofta lagt ner stor omsorg på att ta fram information om skolan innan de beslutat sig för att välja den. En annan undersökning (TEMO, 1993; Demoskop, 1995; Skolverket, 1995a) har visat att vårdnadshavare som är välutbildade har lättare för att tillgodose sig med den informationen (Damgren, 2002). www.barnomsorgsguiden.se finns till för att ge vårdnadshavare en bättre överblick om de olika pedagogiska inriktningarna inför deras val av förskola (Lenhammar, 2003-2009).

Varför en vårdnadshavare väljer en fristående skola kan grundas i olika bakomliggande faktorer, men vårdnadshavares egna upplevelser från deras skolgång kan påverka detta menar Damgren (2002). Sundell och Bennet (1992) skriver också att deras studie visade på att valet av skola styrdes av flera faktorer. Tre vanliga faktorer de kunde se var vårdnadshavares egen barnomsorg som barn, vad deras vänner hade för barnomsorg för deras barn samt vad de hade för syn på barnuppfostran. Sundell och Bennet (1992) menar att den sociala samhörigheten och vårdnadshavarnas umgängeskrets hade en indirekt roll i valet av barnomsorgen.

Enligt SOU (1981:34) menar man att det är tänkbart att en del Waldorfvårdnadshavare har valt skola efter förmågan att få stöd med uppfostran. Studien visar att vårdnadshavare tror att en friskola kan bidra bättre när det kommer till att tillgodose behoven för barn med särskilda behov. Undersökningen visar att vissa vårdnadshavare anser att det är viktigt att deras barn får en mjuk skolmiljö (Damgren, 2002). Sundell och Bennet (1992) menar att det finns tre viktiga punkter man bör tänka på innan man gör sitt val av barnomsorg. Först ska man se till barnets behov, sedan ska man anpassa alternativen därefter och till sist ska man göra en jämförelse utifrån dessa punkter. Sundell och Bennet (1992) anser att vårdnadshavare allt för ofta går efter sina behov och inte efter barnets, då de har för lite kunskap om förskolan.

Det har gjorts undersökningar om varför man som vårdnadshavare har valt en fristående skola (TEMO, 1993; Demoskop, 1995; Bergmark, 1996) och det nämns ett antal olika anledningar, exempelvis: att kamrater och syskon går på samma skola, att den är nära hemmet, att den har en lugn och trygg miljö, att den har en god undervisning samt att den har en speciell pedagogik. Ofta var det en kombination av flera faktorer som avgjorde varför man valde en viss friskola (Damgren, 2002). Vårdnadshavarna verkar positivt inställda när det kommer till deras valfrihet och anser att valfriheten kan leda till ett större engagemang och att deras önskemål tas tillvara på (Skolverket, 2003). En undersökning gjord av Skolverket (1996:109) visar att 75 % av vårdnadshavarna som har sina barn placerade i friskolor anser att skolans profilering har haft en stor betydelse för deras val. Endast 39 % av vårdnadshavarna som har sina barn placerade i en kommunal skola har angett att profileringen spelade roll för deras val (Kjellman, 2001).

Metod

Ejvegård (2009) menar att en vetenskaplig metod är ett sätt att närma sig det ämne man ska skriva om och hur man har för avsikt att behandla ämnet, då det är något som påverkar hela rapporten. Jag har därför valt att framföra min metod genom att under varje kategori gå igenom de olika stegen för att man utan någon tvetydighet ska kunna se vilken metod jag har använt mig av för att behandla min rapport. De delar som kommer att presenteras är följande: Metodval, Urval, Datainsamling, Databearbetning och analys, Etiska riktlinjer, Trovärdighet och äkthet samt Metoddiskussion.

Metodval

I denna rapport har en kvalitativ metod använts för att få en fördjupad förståelse av informanternas val av förskola. Det gjordes en empirisk undersökning där det intervjuades ett fåtal personer och därefter tolkades intervjumaterialet (Justesen, 2011). Stukát (2005) menar att forskningsproblemet styr metodvalet och därför valdes det kvalitativa som Bryman (2018) beskriver som den forskning som fokuserar mest på ord när det kommer till insamling och analys. Kvalitativ forskning går ut på att undersöka en lågt strukturerad data, exempelvis intervjuer med öppna svar från ett fåtal personer. Resultatet grundar sig i den information som informanterna har delgett under dessa kvalitativa intervjuer och när det presenteras kommer innehållsanalys som metod att användas tillsammans med citat.

Urval

För att hitta kvalificerade personer att intervjua har förskolegruppen "Förskolan.se" på www.facebook.com som har över 36 000 medlemmar använts. Det var sammanlagt 30 stycken som svarade och visade intresse, 9 stycken gällande Waldorf och 21 stycken gällande Montessori. Då gjordes ett strategiskt urval där 6 stycken informanter valdes ut pga. att de aktivt hade sökt sig till den nämnda förskolan, för att få fram den informationen som eftertraktade. Det urvalet är enligt Denscombe (2010) något man använder när man medvetet har valt ut vilka som ska intervjua för att på bästa sätt få fram information som kan besvara forskningens syfte. Det gjordes även ett strategiskt urval då det valdes ut 3 stycken från varje pedagogik, för att få en så jämn fördelning av informationen som möjligt (Stukát, 2005). Däremot sparades kontaktuppgifterna till alla 30, för att ha något att falla tillbaka på om informationen som kom fram under intervjuerna inte skulle vara tillräcklig för rapporten och det skulle behövas mer underlag.

Inledningsvis togs det kontakt med de personer som var intressanta utifrån vad de hade skrivit i sitt meddelande. De personer som skrev att de aktivt hade sökt sig till den nämnda pedagogiken kontaktades direkt för vidare information och de personer som skrev att de av en slump hamnade där kunde snabbt gallras bort, vilket var 2 från Waldorf och 3 från Montessori. Det var några personer som visade intresse utan att specificera sig och de fick då besvara några följdfrågor för att man skulle kunna ta reda på vad de kunde bidra med. När man hade kommit fram till vilka som skulle intervjua skickades det iväg både ett missivbrev (bilaga 1) och en intervjuguide (bilaga 2) för att informanterna skulle känna sig bekväm med vilka frågor som skulle ställas och i vilket syfte det skulle användas. Informanten fick läsa igenom det i lugn och ro för att sedan återkomma med en tid som passade för genomförandet av intervjun.

Datainsamling

Som en del av den egna förberedelsen inför intervjuerna genomfördes det observationer för att vara bättre förberedd och kunna ställa följdfrågor. Fokuset låg på miljöns utformning, deras material, pedagogernas förhållningssätt och barnens agerande. Det bidrog till en större förståelse för arbetet och vad informanterna berättade om under intervjuerna. Observationerna utgick från de fyra forskningsetiska principerna från vetenskapsrådet gällande information, samtycke,

konfidentialitet och nyttjande (Björkdahl Ordell, 2007). Det var ett stort engagemang som visades i de båda verksamheterna under tiden observationerna genomfördes och förskollärarna delade med sig av egna erfarenheter och historier under tiden de gav en rundvisning i deras lokaler. De visade en stor känsla av omhändertagande och de båda inriktningarna var noga med att förklara att det är viktigt att besöka sina framtida val av förskola innan man väljer, för att få en ärlig uppfattning om vad just den förskolan kan erbjuda ditt barn.

Det har genomförts personliga intervjuer av semistrukturerad karaktär för att ge informanterna möjligheten att kunna svara utförligt och att de känt att fokuset har legat på dem och deras synpunkter. En semistrukturerad intervju är en mer flexibel variant vilket Denscombe (2010) förklarar i sin bok, han menar att det är en bra metod att använda då det öppnar upp för följdfrågor. Han förklarar också att en stor fördel med intervjuer är att man får detaljerade svar vilket är värdefullt för den som intervjuar. Bryman (2018) beskriver fördelarna med att ställa öppna frågor, det bidrar till att informanten kan svara fritt och med sina egna ord, något som har tagits i beaktande när intervjuguiden (bilaga 2) har utformats. "De frågor man ska ställa i sin enkät eller strukturerade intervju ska alltid vara inriktade på att ge svar på den grundläggande frågeställningen eller problemformulering i undersökningen" (Bryman, 2018, s. 321). Det är genomfört tre intervjuer vardera där intervjuerna med vårdnadshavare på Montessori blev i genomsnitt 15 minuter längre än de på Waldorf.

Då informanterna kontaktades förtydligades det som stod i missivbrevet (bilaga 1) gällande inspelning och att det enbart var för eget bruk och att man kan uppleva den metoden som gynnsam för båda parter. Som intervjuare kan man fokusera bättre på det informanten säger och risken för att det läggs till några egna ord för att man inte hunnit anteckna kommer minska markant, en inspelning bidrar till att intervjun blir mer komplett och informantens åsikter synliggörs på ett rättvist sätt. Däremot tycker Denscombe (2010) att en inspelning kan hålla tillbaka vissa informanter när det kommer till deras sätt att uttrycka sig. Detta var dock inget som upplevdes under intervjuerna.

Databearbetning och analys

Denscombe (2010) beskriver hur viktigt det är att forskare är tydliga när de rapporterar in sina resultat. Därför har det använts en kvalitativ innehållsanalys tillsammans med citat för att bearbeta det insamlade materialet. Bearbetningen inleddes efter att alla sex intervjuerna hade utförts. Först transkriberades alla intervjuer, vilket innebär att man ordagrant skriver ner det inspelade materialet. Sedan lästes materialet igenom för att skapa sig en översikt om vad som hade framkommit. Efter det sorterades allt material in i olika kategorier, som bestod av frågeställningarna som grundar sig i rapportens syfte, för att tydligare kunna se om samtliga frågeställningar hade besvarats. Slutligen sammanfattades materialet med egna ord och förstärktes med citat.

Etiska riktlinjer

Informanterna har blivit upplysta i god tid innan genomförd intervju genom att det har skickats ut ett missivbrev (bilaga 1) där det tydligt står att de kommer benämnas som "informanter" i rapporten så deras identitet förblir anonym. De har även blivit informerade om att inspelning kommer ske och att den kommer raderas direkt kursen är avslutad. Sedan har det också klargjorts att intervjun är frivillig och att de har rätt att avbryta den när som helst utan att behöva ange någon anledning. Processen har tagits fram och genomförts utifrån vetenskapsrådets fyra forskningsetiska principer om information, samtycke, konfidentialitet och nyttjande som både Hermerén (2011) och Löfdahl, Hjalmarsson & Franzén (2014) skriver om.

Trovärdighet och äkthet

Denscombe (2010) menar att en nackdel med intervjuer som metod är att äktheten kan påverkas

då informanten och det valda ämnet kan göra intryck på resultatet. Det är också svårt att svara på om informationen är representativ för varje pedagogik då svaren på frågorna grundar sig i informanternas personliga åsikter. Till stor del har det dock varit meningen med hela rapporten då syftet var att ta reda på deras synpunkter och belysa dem. Men det kan såklart påverka rapportens äkthet när det kommer till hur frågorna är formulerade och hur informanterna har tolkat den information som de har blivit tilldelade. 6 olika vårdnadshavare valdes ut för att få in varierande material som innehöll både likheter och skillnader för att kunna jämföras mot varandra och den tidigare forskningen.

Metoddiskussion

Intervjuerna upplevs ha bidragit till ett lyckats resultat. Det fanns en idé om att skriva en enkät för att sedan låta fler personer besvara en del kortare frågor, men efter vidare eftertanke kom det fram att den metoden inte hade gett lika personliga svar även om man säkert hade fått in fler olika svar. Hade man använt sig utav enkätfrågor där man diskuterade statistiken på alla som hade besvarat frågorna, hade det blivit ett kvantitativt arbete istället. Urvalet hade inte blivit lika handplockat och inriktat på det resultat som syftet med rapporten var ute efter utan det hade förmodligen resulterat i svar som hade gett en annan vändning på rapporten. I valet av informanter upplevdes det svårigheten då det var fler från Montessori som visade intresse än det var Waldorf, vilket gjorde att man kunde vara mer kritisk i sitt val av informanter på den ena pedagogiken medan det blev svårare att gallra bort folk i den andra pedagogiken. Det gjordes ett strategiskt urval då man valde att intervjua 3 personer från Waldorf och 3 personer från Montessori, för att resultatdelen skulle bli någorlunda jämt fördelad med information. Däremot var intresset och talförheten betydligt större hos Montessorivårdnadshavarna, något som kanske hade kunnat förändras om man hade sökt informanter i ett annat forum eller på ett annat sätt. Det medförde att resultatdelen innehåller fler citat från Montessorivårdnadshavarna än från Waldorfvårdnadshavarna.

Resultat

Resultatet presenteras utifrån de två olika pedagogiska inriktningarna och rapportens tre frågeställningar. Texten är sammanfattad genom författarens bearbetningar och informanternas uppfattningar, något som stärks med citat.

Waldorfpedagogik

Varför väljer vårdnadshavare Waldorfförskolor?

En anledning till varför man väljer en Waldorfförskola är att man har dåliga erfarenheter ifrån sin egen skolgång. Därför sökte informant 1 ett annat alternativ än den kommunala som hen hade egen erfarenhet av. De diskuterade olika val både i hemmet och med bekanta då de visste vad de inte ville ha. Hen förklarar att de sedan valde att läsa på ordentligt om Waldorf och efter det besökte de den tilltänkta förskolan under en kväll med öppet hus och de fick då en stark känsla av att pedagogerna hade en stor respekt för barnen och de blev positivt överraskade av hur liten men familjär förskolan var.

En annan anledning till varför man väljer en Waldorfförskola är att man tror på filosofin bakom pedagogiken och vikten man lägger vid skapande och lek. "De mindre barngrupperna och de engagerade pedagogerna var något som stärkte vårt val av förskola" säger hen. För informant 2 var det ett självklart val när de skulle välja förskola till sina egna barn eftersom hen arbetar inom Waldorf och anser sig ha goda kunskaper om vad det innebär att placera sitt barn på en Waldorfförskola.

En tredje anledning till varför man väljer en Waldorfförskola är att man som informant 3 har fått information under sin barnskötarutbildning om de olika pedagogiska inriktningarna och utifrån det valde informanten att läsa mer kring Waldorf. När de sedan var dags att placera sina egna barn i förskolan valde de att söka mer konkret information kring Waldorfförskolorna som låg i deras kommun men de pratade även med sina egna föräldrar. "Baserat på barngruppsstorlekarna, fokuset på relationer och barnets känslomässiga utveckling, den låga personalomsättningen och att man serverar vegetarisk mat blev valet lätt" menar hen.

Vilka fördelar upplever vårdnadshavare att valet av Waldorfförskolan har för deras barn?

En fördel vårdnadshavarna upplever är att Waldorfförskolan ger barnen en trygghet genom deras tydliga dagsrytm, veckorytm och årsrytm. De har även årstidsfester för att fira och markera högtider och skapa ett sammanhang under årets lopp. "I Waldorf förskolan försöker man skapa en lugn och lekfull dag för barnen" säger informant 1. Man eftersträvar att barnen får konkreta sinneserfarenheter – något som märks i val av färger, naturmaterial, maten, utevistelse. Man försöker i all enkelhet att skapa en slags förundran och nyfikenhet inför mycket av det fantastiska i naturen. Informanten menar att helheten av Waldorfpedagogiken är tilltalande i sig. Fina traditioner, mycket skapande, en bra rytm under årets gång, bra genuina material som barnen får arbeta med, ekologisk och hemlagad mat samt att det är en mindre skola med lagom många relationer. Informanten berättar även att de har tänkt söka sig till en Waldorfskola senare, då de ser att deras barn mår bra av det.

En annan fördel vårdnadshavarna upplever är att Waldorfförskolan har en genomtänkt pedagogik där alla pedagoger arbetar med samma tänk. Det finns en intention med allt man gör och förskollärarna är både ambitiösa och professionella. Informant 2 menar att de har en god kvalitet på innehållet, maten och materialen. Allt material är i naturmaterial för barnens känsliga sinnen. Många förskolor har djur då man anser att barn och djur passar bra ihop. Det är både lugnt och lekfullt på samma gång. "Leken har en viktig roll där fantasins utveckling står i fokus" säger informant 2. Sagor läser pedagogen utantill varje dag, som stimulerar barnens lek, språk och fantasi. Det finns ett tillagningskök med ekologiska råvaror. Det är väldigt mycket ordning, exempelvis börjar ingen att äta förrän alla fått mat på sin tallrik och man sjunger alltid en vers

före och efter maten. När vi diskuterar vidare om framtiden och skola svarar informanten att även det kommer vara en självklarhet att välja Waldorf då de ser en stark bildningstradition och en bredd i de ämnen som finns.

En tredje fördel vårdnadshavarna upplever är att Waldorfförskolan har en pedagogik där allt hänger ihop. Det är en liten förskola med ett stort engagemang. "Leksakerna är oftast enkla och inte könsbestämda eller lekbestämda - tanken är att de ska kunna lekas med och transformeras av barnen utifrån fantasi och behov" säger informant 3. Hen berättar att man arbetar mycket med rim, ramsor och berättande och att skapa stämning med hjälp av berättelser och små teaterspel som även barnen deltar i. De bjuds på estetiska miljöer, mycket musik, sagor, träleksaker, vegetarisk mat som tillagas på förskolan och rent allmänt en behaglig och tilltalande stämning. Man eftersträvar en kontinuitet i relationerna mellan pedagog och barn och barnen emellan. Informant 3 nämner även att så länge de upplever att den genomtänkta pedagogiken gör gott för deras barns utveckling, så vill de fortsätta med den även när barnen kommer upp i åldrarna.

Vilka nackdelar upplever vårdnadshavare att valet av Waldorfförskolan har för deras barn?

En nackdel vårdnadshavarna upplever är att läroplansmålen inte ska uppfyllas då Waldorf arbetar utifrån en egen filosofi, något som informant 1 känner en liten oro för. "Jag känner mig däremot inte tillräckligt insatt för att diskutera det vidare utan det är något som vi får ta tag i senare om det skulle upplevas som ett problem" säger hen.

En annan nackdel vårdnadshavarna upplever är att det inte går någon skolbuss för Waldorfskolans elever så de blir en del skjutsande. Informant 2 har barn i olika åldrar och på både förskola och skola.

En tredje nackdel vårdnadshavarna upplever är att de små grupperna ska påverka barnens kompiskrets. Informant 3 menar att hen ibland kan känna en oro kring det.

Montessoripedagogik

Varför väljer vårdnadshavare Montessoriförskolor?

En anledning till varför man väljer en Montessoriförskola är att vänner och bekanta rekommenderar förskolan utifrån att de själva är nöjda med deras val. Informant 4 är själv lärare och fick därigenom upp ögonen för Montessoripedagogiken genom att de diskuterade pedagogiska inriktningar kollegorna emellan. Hen berättar att deras val av Montessori berodde på hans intresse för det pedagogiska arbetet och de likheter Montessoripedagogiken och dess värdegrund har med den svenska folkbildningen. De följde vännernas råd och kollade förskolans hemsida för att få djupare information. De valde senare att placera sitt barn på en Montessoriförskola för att de tyckte pedagogiken verkade bra. De anser att pedagogiken stärker barnens självkänsla, att de arbetar för varje individ och att de ser till varje barns behov.

En annan anledning varför man väljer en Montessoriförskola är att man själv har erfarenhet av den verksamheten. Informant 5 arbetar på en montessoriförskola och har gått i en montessorinspirerad klass i lågstadiet och upplever att sin egen skolgång var bra. De tycker att klimatet ofta är lugnare, barnen är artiga, pedagoger och barn arbetar mot vissa "regler" som de finner är bra. De använder sig ofta av montessorimaterial hemma även om de inte alltid gör på samma sätt som Maria Montessori gjorde. "Valet handlade om att hitta en liten förskola där alla vuxna skulle känna alla barn och vi upplever att personalen är mer "handplockad" då det är i privat regi" säger hen. Informant 5 berättar vidare att de besökte förskolan innan och kände att de tilltalade dem och deras dotter. Men då hen själv arbetar på en montessoriförskola visste dem redan att pedagogiken stämde överens med deras barnsyn, men hen menade att det kan skilja sig från förskola till förskola så dem valde att besöka den innan för att få en bättre bild. Däremot förtydligar hon att valet grundar sig i deras syn på uppfostran, vilket överensstämmer med

montessoripedagogiken, så de tog beslutet att placera barnen i den förskolan för att det skulle ge barnen en tydlig helhet.

En tredje anledning varför man väljer en Montessoriförskola är att man vill ha en mindre förskola med mindre grupper. Informant 6 förklarar att de ville ha en "vi och våra barn-känsla". De sökte själv via kommunens hemsida samt googlade sig fram till olika alternativ, men då de upplevde informationen som ganska opersonlig så valde de att besöka den tilltänkta förskolan och först då kändes de komplett. De diskuterade sedan valet inom familjen och kom tillsammans fram till vilken förskola de skulle välja.

Vilka fördelar upplever vårdnadshavare att valet av Montessoriförskolan har för deras barn?

En fördel vårdnadshavarna upplever är att Montessoriförskolans material är i barnens höjd, miljön är utformad efter barnen storlek, alla pedagoger drivs åt samma håll samt att ordning och tydlighet är viktigt. Informant 4 menar att de uppskattar att allt är anpassat efter barnen och de upplever att deras barn är ansvarsfulla och självständiga på grund av att förskolan har lyft dem. Eftersom informanten själv är lärare så upplever hen även att de arbetar med projekt som andra förskolor i deras ort inte arbetar med, vilket hen tror kommer bidra till en bredare kunskap inför skolstarten. Hen avslutar med att säga "De har en genomtänkt pedagogik med mycket praktiskt material som hjälper barnen att bygga strukturer för att lära sig själva. Min son är väldigt vetgirig och hela hans tid på förskolan anpassades efter hans mognad och hans intresse. Ingenting var särskilt åldersbestämt eller vad man ska säga. Var han redo att lära sig svårare saker så var han och det tog personalen tillvara på". Vi samtalar lite mer kring ämnet och hen förklarar att pedagogiken går ut på att pedagogerna ska hjälpa barnen att hjälpa sig själva vilket leder till att barnen blir självständiga individer och får viktiga verktyg för inläring där sättet att tänka på kommer följa barnet livet ut.

En annan fördel vårdnadshavarna upplever är att Montessoriförskolan arbetar för att ditt barn ska bli självständigt, våga lita på sin egen kunskap och att få våga prova utan att det kan bli fel. "I Montessori är förskolläraren en handledare, inte en ledare som styr. Förskolläraren hjälper barnet att hjälpa sig själv. Det är ett mer medvetet val att välja Montessori, men alla behöver inte välja samma. Man ska själv veta vad man väljer och varför" menar informant 5. Hen berättar att något som tilltalade dem är det fantastiskt fina materialet som lockar till både lärande men även till utveckling. Hen fortsätter och berättar om förskolans olika små hörnor där barnen får möjlighet att fantisera ihop med andra barn. Förskolan har även en dag i veckan som de spenderar ute i skogen, något som deras barn uppskattat otroligt mycket. Den höga personaltätheten upplever de även som ett stort plus, då det ger mer tid till varje enskilt barn. "Montessoripedagogik utgår från barnets lust att lära, dennes nyfikenhet och särart. Åldern är inte avgörande och det känns inte som ett misslyckande att utvecklas i olika takt. Mognadsperioder är intressanta att tänka på i förskolan även för föräldrarna. Alla avvikelser ska inte utredas, man ska ge barnen tid och många möjligheter att lyckas. Ett barn som går på Montessori förbereder sig för vuxenlivet genom att träna på bland annat praktiska övningar såsom hur en följer ett recept, dukar av och diskar efter sig, väntar på din tur. Allting är individanpassat såsom låga bord, små toaletter, allt på barnets nivå för att så smärtfritt som möjligt klara av vardagen själv utan att ta alltför mycket hjälp av en vuxen" förklarar hen. Hen uttrycker även att de hoppas att barnen fortsättningsvis ska trivas med Montessoripedagogiken då de gärna ser att de fortsätter med den i skolan senare.

En tredje fördel vårdnadshavarna upplever är att Montessoriförskolan har en tydlig struktur med samlingar och arbetspass. "Det har gjort att det alltid är väldigt lugnt på förskolan, något som passat våra barn perfekt" menar informant 6. Hen berättar vidare att deras barn har autism och att de alltid har varit väldigt lugna, därför uppskattar de att förskolan har mindre grupper som bevarar lugnet. Informanten menar även att allt material som finns på förskolan och de

lekmattor som finns bidrar till en disciplin som är guld värd för dem. Hen menar att mattorna ger en tydlighet i vem som leker var och med vad. "Vi kan nog främst bara se fördelar med förskolan, våra barn är mer i framkant när det gäller språket och i mycket annat än deras jämnåriga kompisar och även äldre kusiner som går på "vanlig" förskola. De blir mer självständiga vilket jag tycker är till en stor fördel, vi vuxna vill att barnen ska lära sig att t.ex. knäppa jackan själv men kan vara för snabba med att hjälpa till, inom Montessori följer de alltid barnet och är mer en stöttande hand om det inte riktigt går vägen. Sociala färdigheter är en självklarhet i det vardagliga arbetet med barnen och pedagogerna jobbar alltid med lågaffektivt bemötande." förklarar informant 6. Hen fortsätter berätta att de gärna vill fortsätta med Montessori även i skolan då de föredrar att ha en liten skola med små grupper för deras barn på grund av deras funktionsvariation.

Vilka nackdelar upplever vårdnadshavare att valet av Montessoriförskolan har för deras barn?

En nackdel vårdnadshavarna upplever är att de känner en oro kring hur de mindre grupperna ska påverka den framtida kompiskretsen. Informant 4 förklarar om deras oro inför valet av Montessoriskola men är tydligt med att det inte grundar sig i pedagogiken då de är väldigt nöjd med den, utan i det faktum att skolan enbart tar in 10 barn från varje årskull. Trots det vill de ändå att barnen ska gå i en Montessoriskola, då de anser att de mindre klasserna gör att deras barn blir sedd på ett annat sätt än i de större klasserna. Vi samtalade lite kring kompiskretsen och informanten menar att man som förälder får vara mer lyhörd om det är så att barnet behöver stöd kring den biten och skulle det inte fungera är hen redo att byta skola för barnets skull.

En annan nackdel vårdnadshavarna upplever är att Montessoriförskolans material kan upplevas som gammeldags och att pedagogiken kan bli lite "detta är det enda rätta sättet att bedriva pedagogik". Informant 5 fortsätter och talar om att både dem och barnen trivs med pedagogiken, men att de ibland upplever både i barnens vardag men även i sin egen att det kan bli lite strikt och att man kanske bör arbeta mer "montessorinspirerat" och inte lika "trångsynt". Hen säger att de försöker vara mer öppna hemma men att det bara gäller vissa enskilda områden så det är egentligen inget problem.

En tredje nackdel vårdnadshavarna upplever är att Montessoriförskolan har lite väl lite fokus på leken och hur viktig den är, däremot är informant 6 tveksam till om det beror på att det är Montessoripedagogiken som vill ha det så eller om det beror på pedagogernas inställning till leken i just deras förskola. Hen ser lite bekymrad ut när vi samtalar kring ämnet så vi avslutar med att säga att det kan skilja sig en del mellan olika förskolor då det trots allt är människor vi har att göra med.

Sammanställning av resultatet

Syftet med denna rapport är att belysa vårdnadshavares val av Waldorf och Montessoriförskolor. I nedanstående avsnitt kommer jag att sammanställa vad vårdnadshavarna har sagt för att knyta ihop säcken och koppla tillbaka till rapportens tre frågeställningar.

Varför väljer vårdnadshavare Waldorfförskolor?	Varför väljer vårdnadshavare Montessoriförskolor?
Liten och familjär förskola.	Mindre förskola.
Mindre grupper.	Mindre grupper.
Engagerad personal.	Lugnt klimat.
Fick upp ögonen för pedagogiken via sin barnskötarutbildning.	Vårdnadshavarnas syn på uppfostran.
Arbetar själv inom Waldorf och tror på filosofin bakom pedagogiken	Arbetar själv inom Montessori och anser att deras barnsyn stämmer överens med pedagogiken.
Dåliga erfarenheter av sin egen skolgång, sökte därför annat till sitt barn.	Bra erfarenheter av sin egen skolgång, sökte därför samma till sitt barn.
	Andra föräldrar som rekommenderat förskolan.

Vilka fördelar upplever vårdnadshavare att valet av Waldorfförskolan har för deras barn?	Vilka fördelar upplever vårdnadshavare att valet av Montessoriförskolan har för deras barn?
Lugnt klimat.	Ansvar och självständighet.
Mindre förskola.	Lugnt klimat.
Estetiska miljöer.	Mindre grupper.
Engagerad personal.	Miljön är anpassad efter barnen.
Ekologisk, vegetarisk, hemlagad mat.	Självständighet och disciplin.
Alla arbetar med samma tänk.	Alla arbetar efter samma "regler".
Genomtänkt pedagogik där allt hänger ihop.	Genomtänkt pedagogik där allt hänger ihop.
Leksakerna är inte könsbestämda eller lekbestämda.	Ordning och reda.
Leken har en viktig roll där fantasins utveckling står i fokus.	Tydlig struktur med samlingar, lekmattor och arbetspass.
Tydlig dagsrytm, veckorytm och årsrytm som ger barnen trygghet.	Förskollärarna hjälper barnen att hjälpa sig själva.
Det finns en intention med allt man gör och förskollärarna är både ambitiösa och professionella.	

Vilka nackdelar upplever vårdnadshavare att valet av Waldorfförskolan har för deras barn?	Vilka nackdelar upplever vårdnadshavare att valet av Montessoriförskolan har för deras barn?
En del skjutsande.	Gammeldags material.
Oro för läroplanen och de mer konkreta målen.	Strikt och inskränkt pedagogik som kan bidra till att det blir "detta är de enda sättet".
Oro för att det ska påverka kompiskretsen då förskolan och grupperna är mindre.	Oro för att det ska påverka kompiskretsen då förskolan och grupperna är mindre.
	För lite fokus på leken och hur viktig den är.

Vilka eventuella likheter finns det mellan vårdnadshavarnas val av de olika pedagogiska inriktningarna?
Lugnt klimat.
Mindre grupper.
Mindre förskola.
Engagerad personal.
Genomtänkt pedagogik där allt hänger ihop.
Oro för att det ska påverka kompiskretsen då förskolan och grupperna är mindre.
Erfarenheter av sin egen skolgång.
Arbetar inom den pedagogiska inriktningen.
Alla arbetar likadant.
Ordning och reda.

Vilka eventuella skillnader finns det mellan vårdnadshavares val av de olika pedagogiska inriktningarna?	
Waldorf	Montessori
Fick upp ögonen för pedagogiken via sin barnskötarutbildning.	Strikt och inskränkt pedagogik som kan bidra till att det blir "detta är de enda sättet".
Oro för läroplanen och de mer konkreta målen.	Gammeldags material.
Lekens betydelse i förskolan.	Ansvar och självständighet.
En del skjutsande.	Miljön är anpassad efter barnen.
Antroposofi.	Självständighet och disciplin.
Tydlig dagsrytm, veckorytm och årsrytm som ger barnen trygghet.	Förskollärarna hjälper barnen att hjälpa sig själva.
Estetiska miljöer.	Vårdnadshavarnas syn på uppfostran.
Ekologisk, vegetarisk, hemlagad mat.	Andra föräldrar som rekommenderat förskolan.

Leksakerna är inte könsbestämda eller lekbestämda.	Tydlig struktur med samlingar, lekmattor och arbetspass.
--	--

Resultatet behandlar frågor gällande vårdnadshavares val av förskola till deras barn, vad de har för kunskap om den valda pedagogiken och hur de fick den. Ifall de diskuterade deras val av förskola och med vem eller vart, hur det är att ha ett barn på en Waldorf- eller Montessoriförskola och hur de upplever att den pedagogiken passar deras barn. Slutligen om de upplevt något problematiskt eller tilltalande med den valda pedagogiken och till sist ifall de i framtiden kommer att placera sitt barn i en Waldorf- eller Montessoriskola och i så fall varför.

Informanterna har delgett både likheter och olikheter i deras utsagor, bland annat har det diskuterats om olika anledningar till varför man väljer en förskola med en pedagogisk inriktning och där har vårdnadshavarnas egen barnomsorg, deras barnsyn och rekommendationer från närstående legat högt upp på listan. När det kommer till fördelarna med den valda pedagogiken har miljöns utformning, förskolans struktur och rytm samt leken och rörelsen varit något som lockat. Det som har diskuterats kring nackdelarna är främst läroplanen, materialet som finns i förskolan, teorierna i jämförelse med dagens samhälle och det faktum att friskolor inte är jättevanligt i Sverige vilket innebär mycket skjutsande.

Analys

I denna del kommer resultatet att analyseras djupare med hjälp av litteratur och tidigare forskning.

Varför väljer vårdnadshavare Waldorf- eller Montessoriförskolor?

Informant 1 berättar att hen hade dåliga erfarenheter av sin egen skolgång och därför visste de vilken pedagogik de inte ville ha och utifrån det sökte de sig vidare och fastnade för Waldorfpedagogiken. Damgren (2002) håller med om att detta kan vara en bidragande faktor och Sundell & Bennet (1992) menar att deras studie visar på att vårdnadshavares egen barnomsorg är en vanlig faktor som påverkar valet av barnomsorg för deras egna barn. En annan vanlig faktor som Sundell & Bennet (1992) nämner är att synen på barnuppfostran ska stämma överens med den pedagogik man väljer, något som informant 5 menar var grunden till deras val. Informant 6 berättar att deras barn har autism och att förskolan alltid har haft ett lugn som de har mått bra av. Enligt SOU (1981:34) menar man att det är tänkbart att en del vårdnadshavare väljer skola efter förmågan att få stöd med uppfostran. Studien visar att vårdnadshavare tror att en friskola kan bidra bättre när det kommer till att tillgodose behoven för barn med särskilda behov (Damgren, 2002). Sundell & Bennet (1992) menar att den sociala samhörigheten och vårdnadshavarnas umgängeskrets har en indirekt roll i valet av barnomsorg, något som bekräftas när informant 4 berättar att deras vänner var mycket nöjda med deras val av förskola och rekommenderade dem att söka sig till samma, vilket de också gjorde.

Kjellman (2001) menar att man kan konstatera att vårdnadshavare som väljer en friskola ofta har lagt ner stor omsorg på att ta reda på information innan de beslutar sig för vad de ska välja, något som syns tydligt i resultatet när exempelvis informant 1, 3, 4 och 6 berättar om hur de har sökt sig fram till informationen via olika medier. Damgren (2002) säger dock att enligt en tidigare undersökning (TEMO, 1993; Demoskop, 1995) har man sett att massmedia som informationskälla för vårdnadshavare har minskat. Undersökningen visar att det inte är den avgörande faktorn i deras val. Informant 6 bekräftar att det var först när de besökte förskolan som allt kändes komplett, då informationen de fick fram inte kändes speciellt personlig. Kjellman (2001) säger att ryktet spelar stor roll och att det ofta är startskottet till att söka mer information, något som stämmer överens med informant 4's tillvägagångssätt då de först fick en rekommendation från vänner som var nöjd med sitt val och efter det sökte de vidare för att få mer information på förskolans hemsida.

En annan undersökning (TEMO, 1993; Demoskop, 1995; Skolverket, 1995a) har visat att vårdnadshavare som är välutbildade har lättare för att tillgodose sig med information gällande förskolan, säger Damgren (2002). En koppling man kan dra till resultatet gällande detta är att informant 2 arbetar inom Waldorf, informant 3 är utbildad barnskötare, informant 4 är utbildad lärare och informant 5 arbetar inom Montessori, något som tydligt visar på att är man insatt i området så är informationen lättare att få tillgång till.

En undersökning gjord av Skolverket (1996:109) visar att 75 % av vårdnadshavarna som har sina barn placerade i friskolor anser att skolans profilering har haft en stor betydelse för deras val (Kjellman, 2001). Det kan jämföras med resultatet ifrån min undersökning där 30 stycken visade intresse och endast 5 av dem hade hamnat på en förskola med profilering av en slump då de var nära hemmet eller att kompisar gick där, resterande hade aktivt sökt sig till förskolan och därför valdes de också ut till att bli intervjuade. Det har gjorts undersökningar om varför man som vårdnadshavare har valt en fristående skola (TEMO, 1993; Demoskop, 1995; Bergmark, 1996) och det nämns ett antal olika anledningar, men två av dem är att kamrater och syskon går på samma skola och att den är nära hemmet (Damgren, 2002).

Sundell och Bennet (1992) anser att vårdnadshavare allt för ofta går efter sina behov och inte

efter barnets, då de har för lite kunskap om förskolan. Det man kan understryka utifrån att resultatet visar på att informant 1, 5 och 6 har besökt förskolan för att se om den passar deras barn och informant 1 och 6 har diskuterat valet inom hemmet. De andra har diskuterat valet med deras egna vårdnadshavare, med omgivningen, med bekanta, med kollegor, utifrån medier och framförallt med varandra.

Vilka fördelar upplever vårdnadshavare att valet av Waldorf- eller Montessoriförskolan har för deras barn?

Både informant 4 och 5 nämner hur bra det är att miljön är anpassad efter barnen, vilket innebär att möbler är i deras storlek och att material är på deras nivå. Skjöld Wennerström & Bröderman Smeds (2008) menar att detta är för att i montessoripedagogiken anser man att en viktig del är att barnet ska få ägna sig åt den aktuella färdigheten så länge barnet anser sig behöva det. Det visar sig i montessoriförskolorna genom att man har anpassat miljön efter barnet, exempelvis är hyllor med material och krokar i hallen på barnens höjd och redskapen samt möbleringen är storleksanpassade. Informant 4 och 5 nämner båda två även att pedagogerna ska finnas där för att hjälpa barnet att hjälpa sig själv, något som bekräftas av Skjöld Wennerström & Bröderman Smeds (2008) som berättar att pedagogerna finns där som stöd och att de tar en mer observerande och lyhörd roll, så de kan ge barnen vad de behöver för att ta sig vidare i sin utveckling.

Informant 1 berättar om den trygghet som förskolans tydlighet ger, bland annat när de gäller dagsrytmen, veckorytmen och årsrytmen. Enligt Liebendorfer (1997) är två av grundstenarna i waldorfpedagogiken rytm och form. Något som pedagogerna på förskolan börjar med redan i tidig ålder med barnen. Exempelvis fasta tider, dagsscheman och veckoscheman så barnen får en tydlig överblick om vad som ska ske vilket då ska bidra till ett lugn. Två andra grundstenar som Liebendorfer (1997) nämner är lek och rörelse. Här vill man att barnen ska genom sin fantasifulla lek få en bredare kunskap om hur världen fungerar. Detta kan tydligt kopplas tillbaka till resultatet där informant 2 berättar att leken har en viktig roll på förskolan där fantasins utveckling står i fokus och informant 3 nämner att leken varken är könsbestämd eller lekbestämd.

Vilka nackdelar upplever vårdnadshavare att valet av Waldorf- eller Montessoriförskolan har för deras barn?

Informant 2 berättar att de upplever att de blir en del skjutsande, något man kan koppla ihop med det Damgren (2002) säger om att fristående skolor inte är jättevanliga i Sverige.

Oron för att läroplanen inte uppfylls då de är väldigt filosofiskt finns hos informant 1. I Waldorfpedagogiken ska barnen omges av en positiv atmosfär där fantasin har en stor betydelse. Det innebär att man "skyddar" barnen från kognitiva utmaningar som skriftspråk, matematik och tydliga mål. Tanken grundar sig i att det sker en stark biologisk växtkraft hos barnen de första åren, därför vill man inte ägna för mycket tid åt kognitivt arbete då det kan påverka den fysiska utvecklingen. Bo Dahlin, professor vid Karlstad universitet, menar här att flera av Steiners teorier om Waldorf går emot dagens läroplan (Larsson, 2012b), exempelvis läroplansmålen som rör utvecklingen av intresset för skriftspråket samt förståelse för symboler och deras kommunikativa funktioner och utvecklingen av förmågan att använda matematik för att undersöka, reflektera över och pröva olika lösningar av egna och andras problemställningar. (Skolverket, 2016, s 10).

Informant 5 berättar att de kan uppleva materialet som gammeldags och att pedagogiken ibland kan bli "detta är de enda sättet". Christina Gustafsson, professor i pedagogik vid Uppsala universitet (Larsson, 2012a), menar att i montessoripedagogiken är materialet en central del men Christina anser att man bör utveckla nytt material utifrån de principer man arbetar efter nu. Hon tror inte att en hundra år gammal tradition kan växa om man inte är öppen och prövar den mot dagens samhälle.

Diskussion

I denna del kommer vårdnadshavares val, vårdnadshavarnas egen kunskap kring deras val av förskola samt för- och nackdelar att diskuteras utifrån rapportens syfte om att belysa faktorer som påverkar vårdnadshavares val av Waldorf- och Montessoriförskolor.

Vårdnadshavares val

Litteraturen och den tidigare forskningen behandlar olika anledningar till varför man väljer en förskola med en pedagogisk inriktning som Waldorf- eller Montessori. Här nämns anledningar som att vårdnadshavarens egen barnomsorg har påverkat valet, att andra i ens närhet har valt den inriktningen och därför vill man ha samma, att förskolan har ett bra rykte, att massmedia har gjort en inverkan på ens val, vilken syn man har på barnuppfostran, om kompisar går på den förskolan eller att det är nära hemmet. Utifrån de erfarenheter man har av förskolans verksamhet på grund av att man har studerat flera år på universitetet samt vikarierat under den tiden kan jag känna att alla dessa anledningar känns högst relevanta. När man själv har samtalat med närstående har närheten till hemmet varit något som prioriterats väldigt högt. Däremot ser man allt oftare på sociala medier som exempelvis www.facebook.com att vårdnadshavare diskuterar valet av förskola. "Vad tycker ni om den här förskolan? Vilka förskolor på det här området borde man ställa sig i kö till och varför?". Vilket tyder på att massmedia och andras åsikter har en inverkan på ens val och i de fallet kan jag bara hoppas att folk är källkritiska om de ska grunda sitt val i andras åsikter. Jag kan ha full förståelse för varför man vill veta vad andra tycker, men jag känner att det valet borde grunda sig i vad som är bäst för barnet och inte vad okända människor på sociala medier tycker, däremot är det svårt för mig att veta vad dessa vårdnadshavare gör med denna information samt hur de går vidare i processen.

Egen kunskap i relation till vårdnadshavares val

Jag kan tänka mig, utifrån att ha diskuterat detta med utomstående vänner som inte är insatta i läraryrket på samma sätt som jag är, att det är svårare att få tag i informationen kring olika pedagogiska inriktningar när man inte vet vart man ska leta eller vad man ska leta efter. En del av mina vänner visste inte ens att den fanns alternativ i förskolan som skiljde sig på det sättet. Jag anser att mitt resultat tydligt visar på att vårdnadshavarna som var insatt i respektive pedagogik hade större kunskap och bättre svar på mina frågor under intervjuerna än de vårdnadshavare som inte var insatta på samma sätt. Däremot hade alla informanter ett intresse för pedagogikerna vilket gav ett positivt resultat när de kunde besvara större delen av frågorna med fakta som speglade av sig gentemot litteraturen och den tidigare forskningen. Men Damgren (2002) använder ordet välutbildad i hans undersökning och även om det är svårt att säga emot då han har en undersökning som visar på det, så tror jag ändå att det grundar sig mer i personens intresse för att ta reda på informationen än det beror på dess utbildning och där tror jag tyvärr att vårdnadshavare rent generellt inte har stor kunskap. Jag är helt övertygad om att ifall man hade gjort en enkät där man ställde frågor som berörde ämnet på ett annat sätt, exempelvis vad folk hade för kunskap kring vilka olika pedagogiska inriktningar som fanns i förskolan, då hade resultatdelen sett helt annorlunda ut och det hade blivit väldigt påtagligt om hur lite information vårdnadshavare har rent generellt om förskolans verksamhet. Om de grundar sig i vårdnadshavarnas låga intresse av deras barns förskola eller om de väljer att fokusera på annat i verksamheten som inte styrs eller påverkas av en pedagogisk inriktning, det är svårt att svara på men jag finner de intressant och om man ska göra något liknande arbete igen eller ifall man hade vidareutvecklat detta befintliga arbete så hade jag valt att bredda det utifrån vårdnadshavares kunskap och intresse kring förskolans olika pedagogiska inriktningar.

Fördelar

Informant 1 berättar om den trygghet som förskolans tydlighet ger, bland annat när de gäller dagsrytmen, veckorytmen och årsrytmen. Detta är något som jag känner igen från när man har

vikarierat själv. Det är flera förskolor som har en anslagstavla där de sätter upp vilken dag det är, vad som ska hända under dagen, vilken mat som kommer att serveras och sedan går man igenom detta på en samling för att barnen ska få en tydlig bild av vad som väntar. Vissa har även ett årshjul uppsatt på förskolan där olika högtider och årstider har varit markerade. För mig som gillar struktur och tydlighet har detta varit ett medel som har varit uppskattat och utifrån de erfarenheter jag har så har jag även sett att barnen finner de som en viktig detalj i deras vardag. Antingen för att komma ihåg för sin egen skull vad som ska ske eller för att kunna återberätta för sina vårdnadshavare.

Informant 4 och 5 berättar om hur mycket de uppskattar att förskolans miljö är utformad efter barnens nivå, något som Maria Montessoris teori grundar sig i då de anser att varje barn är fylld med kunskap som de själva ska härska över. Det här är något som många kommunala förskolor har tagit inspiration ifrån och även om de inte är Montessoriförskolor så kan man säga att de har vissa montessoriiinspirerade delar i deras verksamhet. I Waldorfförskolorna arbetar man mycket med att tillfredsställa sitt inre och därför är verksamheten utformad med naturmaterial, varma färger och laserade väggar. När det kommer till förskolans miljö skulle jag vilja blanda dessa två och ta det bästa av båda världar. Jag besökte nyligen en förskola som arbetade mycket med naturen och det inre lugnet och de hade valt att måla väggarna i beige, mossgrönt och en dubblå nyans. Jag upplevde att hela min vistelse var full av harmoni och jag var nästan avundsjuk när jag skulle gå hem över att barnen skulle få vara i detta varje dag.

Informant 2 berättar att leken har en viktig roll på förskolan där fantasins utveckling står i fokus och informant 3 nämner att leksakerna varken är könsbestämda eller lekbestämda. Här kan jag inte säga annat än att jag håller med och att jag är imponerad över hur positiva Waldorfvårdnadshavarna var gällande fantasins utveckling. Jag hoppas att barnen uppskattar den delen lika mycket som vårdnadshavarna uttrycker att de är nöjda med den.

Nackdelar

Något jag har reagerar starkt på är när informant 1 uttrycker sin oro för läroplanen och Bo Dahlin, professor vid Karlstad universitet håller med och säger att Waldorfs teorier rent av går emot läroplanen (Larsson, 2012b). Om man ska utgå ifrån mina egna reflektioner utifrån den fakta jag har fått fram så har jag väldigt svårt för att förstå hur man kan få bedriva en verksamhet som indirekt går emot läroplanen? Det hade varit väldigt intressant att ta reda på mer kring detta och se hur Waldorf rent konkret arbetar med läroplanen i förskolan. Är man kanske själv den som är inskränkt och bara ser hur man brukar arbeta i den kommunala förskolan att man inte kan se de andra vägarna för att nå målen?

Informant 5 och Christina Gustafsson, professor i pedagogik vid Uppsala universitet (Larsson, 2012a) diskuterar materialet i Montessoriförskolorna och anser att de kan behöva uppdateras eftersom samhället utvecklas och går framåt. Själv har jag varit för lite i en montessoriverksamhet för att kunna kommentera om materialet är gammeldags, men utifrån den fakta jag har läst och det informanten delar med sig av kan jag säga att jag håller med ur den aspekten att jag tycker att det är extremt viktigt att våra verksamheter utvecklas i takt med samhället. Grundidén är självklart något som ska bevaras, men om den inte får prövas mot dagens samhälle, hur vet man då att den är lika fungerande nu som den var i tidigare sammanhang? Detaljer kan förändras vilket avspeglar sig i att teorin kan utvecklas åt det ena eller det andra hållet. Det betyder inte att man ska ändra teorin eller känna en rädsla inför det, det betyder bara att man ska ha ett öppet sinne.

Informant 2 berättar att de upplever att de blir en del skjutsande, något som Damgren (2002) bekräftar när han säger att det inte är jättevänligt med fristående skolor i Sverige. Den här punkten är såklart relativ till vart man bor och vart förskolan eller skolan är placerad, men jag kan känna utifrån mina egna synpunkter att söker man sig till en förskola eller skola som är inriktad

på en speciell pedagogik så har man starka anledningar till varför man vill gå där och då kanske skjutsandet är värt det? Däremot hade det varit intressant att läsa mer om dessa inriktade förskolor, hur många de finns och sedan hur många av de kommunala förskolorna som bedriver Waldorf- respektive Montessoriinspirerad pedagogik.

Likheter

Rapporten behandlar likheterna mellan vårdnadshavarnas val av förskola för deras barn. Lugnt klimat, mindre förskola och grupper, engagerad personal, genomtänkt pedagogik där allt hänger ihop, kompiskretsen, vårdnadshavarnas egen skolgång och yrke, ordning och reda samt att alla arbetar likadant i respektive pedagogik är faktorer som benämns. Detta bekräftas genom att två-tre informanter under sina intervjuer har nämnt var och en av dessa anledningar som en bidragande faktor till deras. Trots att de två pedagogiska inriktningarna är väldigt olika i deras teorier så är det kul att se att de bakomliggande anledningarna till varför man väljer en pedagogisk inriktning ändå kan likna varandra.

Skillnader

Rapporten behandlar även skillnaderna mellan vårdnadshavarnas val av förskola för deras barn genom att faktorer som strikt och inskränkt pedagogik, läroplanen, lekens betydelse, gammeldags material, ansvar och självständighet, miljöns anpassning efter barnen, miljöns estetiska sida, självständighet och disciplin, att förskollärarna är en hjälpsam hand, rekommendationer, synen på uppfostran, vårdnadshavarnas utbildning, tydligheten som skapar en trygghet, antroposofin, skjutsandet, maten, leksakerna samt tydligheten i strukturen med samlingar, lekmattor och arbetspass benämns. Här upplever jag att informanternas personliga upplevelser gjort störst skillnad för rapportens resultat då de nämner dessa bidragande faktorer i intervjuerna. Det gör att rapportens syfte får en stark koppling till den tredje frågeställningen.

Resultatet visar att förskolans storlek, barngruppens storlek, klimatet på förskolan, personalens engagemang, vårdnadshavarnas yrke, vårdnadshavarnas utbildning, vårdnadshavarnas syn på uppfostran, vårdnadshavarnas egen skolgång och rekommendationer från vårdnadshavarnas vänner var faktorer som påverkade deras val av förskola till sina barn. Analysen påtalar att vårdnadshavare som väljer en förskola ofta har lagt ner stor omsorg på att ta reda på information innan de beslutar sig för sitt val (Kjellman, 2001). Detta bekräftas genom att fyra av sex informanter har sökt sig fram till informationen. Damgren (2002) menar att en undersökning (TEMO, 1993; Demoskop, 1995; Skolverket, 1995a) har visat att vårdnadshavare som är välutbildade har lättare för att tillgodose sig med information gällande förskolan. Detta kan bekräftas genom att fyra av sex informanter är utbildade lärare och därmed insatta i de olika pedagogiska inriktningarna. Sundell och Bennet (1992) anser att vårdnadshavare allt för ofta går efter sina behov och inte efter barnets, då de har för lite kunskap om förskolan. Detta kan bekräftas genom att tre av sex informanter har besökt förskolan för att se om den passar deras barn. De andra informanterna valde att diskutera valet med deras egna vårdnadshavare, med omgivningen, med bekanta, med kollegor, utifrån medier men framförallt med varandra. Avslutningsvis kan man summera det genom att konstatera att alldeles för många vårdnadshavare går efter sina egna behov och inte efter barnets behov enligt rapportens resultat. Man kan även se i resultatet att vårdnadshavare som har en koppling till läraryrket har större tillgång till information kring olika pedagogiska inriktningar i förskolan. Jag vill rekommendera till den framtida forskningen att fördjupa sig ytterligare i dessa frågor och att denna rapport kan ligga till grund för att genomföra den undersökningen i en större skala. I och med det lämnas detta över för vidare forskning då det fortfarande är intressanta frågor.

Referenslista

Björkdahl Ordell, Susanne (2007). Vad är det som styr vilka etiska regler som finns? I: Dimenäs, Jörgen (red.) *Lära till lärare. Att utveckla läraryrket – vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. Stockholm: Liber.

Bryman, Alan (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber.

Dahlin, Bo (2007). *The Waldorf school - cultivating humanity?: a report from an evaluation of Waldorf schools in Sweden*. Karlstad: Faculty of Arts and Education, Pedagogy, Karlstad University.

Dahlin, Bo (2010). *A state-independent education for citizenship? Comparing beliefs and values related to civic and moral issues among students in Swedish mainstream and Steiner Waldorf schools*. *Journal of Beliefs & Values*, 31:2, 165-180.

Damgren, Jan (2002). *Föräldrars val av fristående skolor*. (Avhandling för doktorsexamen). Malmö: Lunds Universitet.

Denscombe, Martyn (2010). *Forskningshandboken*. Lund: Studentlitteratur.

Ejvegård, Rolf (2009). *Vetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur.

Gedin, Marika & Sjöblom, Yvonne (1995). *Från Frøbels gåvor till Reggios regnbåge: om alternativ före skolan*. Stockholm: Bonnier utbildning.

Goldshmidt, Gilad (2017). *Waldorf Education as Spiritual Education*. *Religion & Education*, 44:3, 346-363.

Hedlund, Nina (1996). *Följ barnet! Frågor och svar om modern montessoripedagogik*. Stockholm: Gothia.

Hermerén, Göran (2011). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Justesen, Lise (2011). *Kvalitativa metoder: från vetenskapsteori till praktik*. Lund: Studentlitteratur.

Kihlström, Sonja (2007). Att observera – vad innebär det? I: Dimenäs, Jörgen (red.) *Lära till lärare. Att utveckla läraryrket – vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. Stockholm: Liber.

Kjellman, Ann-Christin (2001). *"Hurra för valfriheten" - men vad ska vi välja: val av grundskola i Stockholm åren 1994-96*. (Avhandling för doktorsexamen). Stockholm: HLS förlag.

Larsson, Annika (2012a). Forskningen om montessori: "Viss förnyelse är nödvändig". *Förskolan*, 5(6), 48-49.

Larsson, Annika (2012b). Forskningen om Waldorf: "Utmaning att följa läroplanen". *Förskolan*, 5(6), 40-41.

Lenhammar, Anders (2003-2009). *Pedagogiska inriktningar*. <http://www.barnomsorgsguiden.se> (Hämtad 2018-10-23)

Liebendörfer, Christine & Liebendörfer, Örjan (2013). *Waldorfpedagogik*. Lund: Studentlitteratur.

Liebendörfer, Örjan (1997). *En introduktion i Waldorfpedagogik: barnets utveckling från förskola till gymnasium: kursplanen i Waldorfskolan*. Stockholm: Tidskriften På väg/Waldorf förl.

Lika – men ändå så olika (2012, 25 maj). *Förskolan*. <https://forskolan.se/lika-men-anda-sa-olika/> (Hämtad 2018-10-18)

Löfdahl Annica, Hjalmarsson Maria & Franzén Karin (2014). *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. Stockholm: Liber.

Ritchey, Elisabeth (1995). *Småbarnsmontessori: montessoripedagogik för åldern 1-3 år*. Solna: MacBook.

Ritter, Christild (1997). *Waldorfpedagogik*. Stockholm: Liber.

Skjöld Wennerström, Kristina & Bröderman Smeds, Mari (2008). *Montessoripedagogik i förskola och skola*. Stockholm: Natur & kultur.

Skolverket (2003). *Valfrihet och dess effekter inom skolområdet (Rapport 230)*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket (2016). *Läroplan för förskolan Lpfö 98*. Reviderad 2016. Stockholm: Skolverket.

Stukát, Staffan (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Sundell, Knut & Bennet, Petra (1992). *Äppel, päppel, pirum, parum: en undersökning av föräldrars val av barnomsorg*. Stockholm: Stockholms socialtjänsts Forsknings- och utvecklingsbyrå.

Vallberg Roth, Ann-Christine & Månsson, Annika (2011). *Individual development plans from a critical didactic perspective : focusing on Montessori- and Reggio Emilia-profiled preschools in Sweden*. *Journal of Early Childhood Research*. - SAGE. - 1741-2927. ; 9:3, s. 247-261.

Widmark, Anne (2008). *Waldorfpedagogik för småbarnspedagoger*. Järna: Wrå.

Bilaga 1

Missivbrev

Hej!

Jag heter Linnéa och studerar sista terminen på förskolläraryrket i Umeå. Jag skriver just nu mitt examensarbete om vårdnadshavares val av Waldorf- och Montessoriförskolor för deras barn.

Mitt syfte med denna rapport är att belysa vårdnadshavares val och vad dem upplevt med det valet.

För att kunna uppnå syftet med rapporten vill jag intervjua vårdnadshavare som aktivt sökt sig till en Waldorf- eller Montessoriförskola.

Intervjuerna kommer att ske löpande utifrån när ni har möjlighet och frågorna som jag vill ha besvarade kommer att delges i förväg.

Undersökningen följer vetenskapsrådets forskningsetiska principer gällande information, samtycke, konfidentialitet och nyttjande. Det innebär att de personer som intervjuas kommer att vara anonyma i rapporten och namnges som informanter. Intervjun kommer att spelas in och sedan transkriberas till text och inspelningen kommer därefter att raderas när kursen är avslutad. Intervjun är frivillig och ni kan när som helst avbryta utan att ange orsak.

Om ni har frågor eller funderingar, kontakta mig på linnea.andersson@umehus31.se

Vänliga hälsningar, Linnéa Andersson

Bilaga 2

Intervjuguide

- Kan ni berätta om ert val av förskola?
 - Vad hade betydelse för ert val?
 - Fanns det olika alternativ?
 - Vad har ni för kunskap om den valda pedagogiken och hur fick ni den?
 - Diskuterade ni valet av förskola i ert hem, med barn, med föräldrar, med bekanta eller med andra närstående?

- Kan ni berätta för mig hur det är att ha ett barn på en Waldorf- eller Montessoriförskola?
 - Hur upplever ert barn, ni föräldrar eller era närstående denna förskola?
 - Hur upplever ni att denna pedagogik passar ert barn?
 - Finns det något som ni upplever problematiskt med att ha ert barn på en Waldorf eller Montessoriförskola?
 - Finns det något som ni upplever tilltalande med att ha ert barn på en Waldorf- eller Montessoriförskola?
 - Kommer ni att placera ert barn i en Waldorf- eller Montessoriskola sedan, i så fall varför?